

Janusz Piontek, Beata Iwanek, Sergey Segeda

ANTROPOLOGIA O POCHODZENIU SŁOWIAN

MONOGRAFIE
INSTYTUTU
ANTROPOLOGII
UAM

12

Poznań 2008

UNIwersytet IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU
Instytut Antropologii
MONOGRAFIE NR 12

JANUSZ PIONTEK
BEATA IWANEK
SERGEY SEGEDA

Antropologia o pochodzeniu Słowian

POZNAŃ 2008

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP.....5

II. STAN BADAŃ.....9

1. Etnogeneza Słowian w polskim piśmiennictwie antropologicznym - rys historyczny.....9

2. Ujęcia typologiczne.....10

3. Stan obecny.....13

3.1. Zróżnicowanie antropologiczne ludności Europy Środkowej.....13

3.2. Badania Słowian wschodnich.....15

3.3. Najnowsze ustalenia antropologiczne w literaturze polskiej.....17

3.4. Badania odontologiczne.....20

3.5. Wyniki badań biologii molekularnej.....21

III. CEL.....23

IV. MATERIAŁ.....25

1. Cmentarzyska z okresu wpływów rzymskich.....26

2. Cmentarzyska średniowieczne i nowożytne.....28

3. Dane paleodemograficzne.....30

4. Materiał porównawczy.....30

V. METODY.....33

1. Metodyka badań materiałów kostnych.....33

1.1. Metody oceny płci i wieku w chwili śmierci osobnika.....33

1.2. Metodyka badań cech pomiarowych czaszki.....33

1.3. Metodyka badań cech odontologicznych.....34

2. Metody badań zmienności biologicznej człowieka.....37

VI. ANALIZA MATERIAŁU.....40

1. Zróżnicowanie odontologiczne populacji z okresu wpływów rzymskich, ze średniowiecza i z czasów nowożytnych.....40

2. Zróżnicowanie kraniologiczne populacji z okresu wpływów rzymskich, ze średniowiecza i z czasów nowożytnych.....47

3. Zróżnicowanie morfologiczne ludności kultury wielbarskiej w stosunku do populacji wczesnośredniowiecznych z obszaru Europy Środkowej i Północnej.....52

4. Ludność kultury trzcinieckiej i kultury łużyckiej, a problem pochodzenia Słowian.....54

5. Słowianie a plemiona germańskie – wyniki badań kraniologicznych.....64

6. Argumenty paleodemograficzne.....68

6.1. Gęstość zaludnienia, liczebność populacji Słowian.....68

6.2. Stan i dynamika populacji wczesnośredniowiecznych populacji Słowian.....73

VII. PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....77

LITERATURA.....81

SUMMARY.....92

WYKAZ RYCIN.....95

WYKAZ TABEL.....97

ANEKS.....101

1. INDYWIDUALNE DANE KRANIOLOGICZNE I DANE ODONTOLOGICZNE.....101

1.1. Indywidualne pomiary czaszek ludności kultury wielbarskiej i przeworskiej z okresu wpływów rzymskich.....101

1.2. Indywidualne pomiary czaszek ludności średniowiecznej i nowożytnej z terenu obecnej Polski.....107

1.3. Charakterystyka odontologiczna badanego materiału.....122

2. ZESTAWIENIA 15. CECH ODONTOLOGICZNYCH I ŚREDNICH ARYTMETYCZNYCH 10. CECH CZASZKI.....134

2.1. Wybrane cechy odontologiczne dla populacji z okresu wpływów rzymskich.....134

2.2. Wybrane cechy odontologiczne dla populacji ze średniowiecza i czasów nowożytnych.....141

2.3. Średnie arytmetyczne pomiarów czaszek ludności z okresu wpływów rzymskich z terytorium obecnej Polski, Ukrainy i Mołdawii.....147

2.4. Średnie arytmetyczne pomiarów czaszek ludności średniowiecznej i nowożytnej z terytorium obecnej Polski i Ukrainy.....153